

Tunceli vilayeti, kültürel anlamda Alevi inanç sistemine sahip insanların yoğun olarak yaşadığı bir merkez olmasına rağmen, özellikle vilayetin Elazığ iline yakın iki ilçesi olan Pertek ve Çemişgezek'te Sünni inancıya sahip Türk nüfus, bu iki ilçedeki toplam nüfusun çoğunluğunu oluşturmaktadır. Pertek, Tunceli ilinin Çemişgezek ile birlikte sünni inanca sahip nüfus barındıran iki ilçesinden biridir. Çemişgezek'te sünni inanca sahip nüfus, toplam nüfusun yarısından fazlasını oluştururken [yaklaşık olarak %65 sünni, %35 alevi], Pertek'te sünni inanca sahip nüfus, toplam nüfusun yarısından azdır [yaklaşık olarak %60 alevi, %40 sünni]. Pertek'teki toplam sünni nüfusun yaklaşık olarak %80'i merkez ilçe yerlileridir. Bununla birlikte 5 sünni köyü mevcuttur.

Pertek'e bağlı 51 yerleşim biriminin (3 Nahiye ve 48 köy) 5'nde sadece Sünni inanca sahip halk, 5'inde Alevi ve Sünni inanca sahip halk birarada yaşar. Geri kalan 41 yerleşim birimin tamamına yakını ise Alevi yurttaşlardan oluşmaktadır.

Tunceli vilayeti genelinde Alevi inanca sahip olan halk, etnisite bakımından Zaza, Kürt, Türkmen ve Ermeni olmasına karşın, Pertek ilçesinde Alevi inanca sahip halk, yoğun olarak Kürtlerden ve Zazalardan oluşmaktadır. Pertek'teki Türk nüfusun tamamı Sünni, Kürt/Zaza nüfusun ise ezici çoğunluğu Alevidir.

Sosyolojik olarak ilçe nüfusunu oluşturan halk, başlıca Türk-Sünnileri ve Kürt/Zaza-Alevileri olmak üzere iki farklı kesimden oluşmakla birlikte, Sünni inancın Hanefi mezhebine bağlı Kürtler de yaşamaktadır. Gerek mezhep gerekse etnisite olarak mozaik bir yapıya sahip olan Pertek'in etnik dağılımına dair kesin bir oran verilmesi mümkün olmamakla birlikte, 2007 yılında, Ankara Üniversitesi-Etnoloji Anabilim Dalı tarafından yapılan bilimsel bir araştırmaya göre[4] Türk-Sünnilerinin yoğun olarak ilçe merkezinde, Kürt/Zaza-Alevilerinin ise yoğun olarak Pertek'e bağlı köylerde ikamet ettiği söylenebilir. Fakat son yıllardaki göçlerle birlikte ilçe merkezindeki Türk-Sünni ve Kürt/Zaza-Alevi oranı hemen hemen eşitlenmiştir. İlçenin, seçimlerdeki siyasal eğilimine dair yapılan analizler de bunu doğrulamaktadır.

Bazı Osmanlı belgelerinde, Pertek ilçe merkezi yerli halkının ve merkeze bağlı Sağman ile Dereli köylerinin Karakeçili Türkmen aşiretine mensup olduğu geçer. Bununla birlikte bu aşiretin, Elazığ'da toplam 44 köyü kurduğu ve Pertek merkez ilçe yerlileri ile Sağman ve Dereli köy halkının da Elazığ'daki Karakeçili'lerin uzantısı olduğu söylenir. Bu tezi destekleyecek kimi belgeler Osmanlı kayıtlarında bulunsa da, bilimsel olarak kesin bir veri değildir. Benzer kaynaklar, Çemişgezek ilçesinin yerli halkı ve Çemişgezek'e bağlı toplam 10 köyde de aynı aşirete mensup insanların yaşadığı bilgisini verir. Özellikle Pertek ve Çemişgezek ilçelerinde yaşayan bazı insanların, köken olarak aynı aşiret ismini vermesi, bu kaynakları kısmen doğrular niteliktedir.

Türk-Sünniler, Sünni inancın Hanefi mezhebine bağlıdır. Tamamen Elazığ-Harput yöresinin kültürel özellikleri taşıyan Türk-Sünnilerinin tam olarak kullandıkları şive ise Harput şivesidir ve kendilerini genellikle Elazığ'lılık kavramı içinde tanımlarlar. Kürt/Zaza-Alevileri ise Tunceli-(Dersim) bölgesinin kültürel özelliklerini taşımaktadır ve genel olarak kullanılan dil Kürtçe'nin Kurmanci lehçesidir. Bazı köylerde Zazaca da konuşulmaktadır. Sünni-Hanefi mezhebine bağlı Kürtler'in büyük bölümü için, yapılan alan çalışmaları verileri doğrultusunda, büyük oranda Türkleşme eğilimi gösterdikleri söylenebilir. Pertek bölgesinde Sünni inanç Türk'lük ile, Alevi inanç sistemi ise Kürt'lük ile bütünleşmiş durumdadır. Mezhep ve etnisite, Pertek ilçesinde aynılık taşıyan kavramlar olarak algılanmaktadır.